

Beti ortodoxoak ez diren konjuruak III

Téntere nublo, tente tú.
Los ángeles van con tú
Si ere sagua, ven aquí
Si eres piedra, vete allí ...

(José María Iribarren: Estampas tudelanas)

EMAKUME BATEN KONJURUA

Zaldibiako Bitori Etxe baserriko emakume batek, Loma izenez ezagutzen zenak, konjuratzeko ohitura zuen. Honetarako, esku batean kandela piztuarekin eta bestean ur bedeinkatua bedeinkapen moduan botatzen zuen, honako hau esanez: “Ekaitza Aralarren bota eta behekoa salbatu” (beheko aldean daude baserriak eta herria).

ELOSUN EZAGUTU DEN KONJURUA

Exortzismo hau behar bezala kokatzeko, Korta baserria Azkoitiko lurretan dela adieraziko dut. Bazterriñuak izenez ezagutzen diren hiru baserriak Antzuolan eta Lutxurdiokoak izenez ezagunak direnak Elosukoak, Bergarakoak alegia. Denak ikus litezke Elosuko bailara honetatik. Eta hemendik, apaizetxe ataritik honako konjuria esaten zen:

Hortik Hortik,
Kortako soroetatik
Hiru Bazterriñuak
Eta bi Lutxurdioak apurtuz
Eta nere ortuko txermenak gordez

KONJURUA ETA BENENOA

Oñatiko baserri bateko arta-ganbaran saguekin ezin buruturik zebiltzan, eta hau honela ikusirik, etxeoandreak senarrari esan zion zerbait egin beharrean aurkitzen zirela saguak izkutarazteko. Orduan, konjurua egiteko, apaiz bati esatea pentsatu zuten. Apaiza akolitoarekin baserrira joan zen eta bere eginbearra bete zuen, exortismoa egin zuen. Elizara itzuli zirenean, akolitoak sagu batzuk ikusi zituen sakristian, batera eta bestera mugitzen, eta apaizari honela esan zion: Jauna, hemen ere zerbait –konjurua– egin beharko dugu ba! Eta hau entzutean, apaizak erantzun: Saguentzat onena benenoa duk.

KATUAK ETA KONJURUA

Arantzazun exortismoaren eraginaz apaizak agertzen zuen mesfidantzaren antzekoa zuen konjurugilearena, gogoan gordetzen du Zegamako herriak, Txomin Landa herriko elizako sakristauak esan zidanaren arabera.

Soroan zomorroek kalte egiten zutela eta, baserri batetik apaizari konjurua egiteko dei egin zioten.

Apaizak bete zuen bere eginbearra eta galdetu ziotenean zomorroak akabatu ote ziren edo ez, konjurugileak honela erantzun zien: Nire hanka azpian harrapatu ditudanak, haiek behinik behin bai, eta apaizak honela esanez amaitu zuen: Zomorroentzat, soroa garbitzeko, onena duzu bi katar (katu arrak) ekartzea.

BARRIKA BATEK HARRIJASA JASOTZEN DU

Nire berriemaileak bere zaharrei entzuna die, Leitzako apaiz batek konjurua egin zuela esanez, plazaren erdian barrika bat ahoz gora jartzeko. Ondoren, harrijasa dena barrika honetan sartu omen zen, herrian kalterik egin gabe.

KONJURUGILEA ETSIAZ GOGORATZEN DA

Jarraian azalduko dugun konjuran exortzistak, infernuko etsaia uxatzeko, zapata botako dio. Horrela, exortismoaren eragin ona eragotzi zezakeen oztopoa gaindituko du. Badira bizpahiru konjuru honen antzekoak, baina honakoak, aurrekoekin bat badator ere, aipatzea merezi duten xehetasun aberasgarri batzuk eskainiko dizkigu.

Nafarroako Aritz bailarako Gaintza herrian eguraldiak ekaitz itxura hartu zuen. Jendea ikaratu egin zen eta Azkarateko apaizari dei egin zioten konjurua egin zezan. Honek lan hauetarako egokia zen liburua hartu eta exortzis-

moa egiteari ekin zion, inguruko Mailoak izeneko mendiak harrijasak zurituta zeudenean.

Apaiza konjurua egiten ari zela, ikaragarritzko haizea sortu zen eta hau ikusitakoan, bere zapata eskuan hartu eta bota egin zuen, inguru haietatik infernuko etsaia uxatu asmoz, honela esanez: To eta eraman ezak! Oineta-koa Intzako mailoan azaldu zen, Aginaga iturri ondoan, eta Gaintzako herris-
kak ekaitzaren kalterik ez zuen ezagutu.

SAN MIGEL AINGERUA ETA KONJURUA

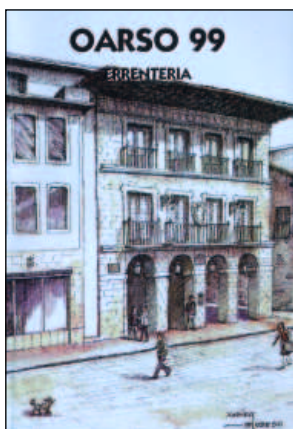
Uharte Arakilero alkateak basozainari esan zion San Migelera igotzeko eta bertako apaizari esateko, Aingeruarekin mesedez jaitsi zedila Uhartera, basasaguak akabatzeko konjurua egin zezan.

Hau entzunik, apaizak honela adierazi zion basozainari: Aingeruak basasaguak akabatu nahi baditu, inora joan gabe hemen bertan badauzka nahi-koak.

Allin entzun dudan honen berdina Oderitzen gertatua, herri honetan esan zidatenez.

SAN MIGEL, SAGU SANTUA

Nafarroako Erriberan basasaguen izurria zegoen, eta hau konpontzeko Aralarko aingeruarekin konjurua egin zuten. Ekintza hau dela eta, Aingeru konjurugileak Sagu Hemen adieraziko dut errogatiban egiten diren konjuruen artean aurkitzen dela Saguen Konjurua izenekoa.

Beti ortodoxoak ez diren konjuroak III = Conjuros no siempre ortodoxos III / Juan Garmendia Larrañaga. – En: *Oarso* (2ª época). – Errenteria-Rentería : Errenteriako Udala / Ayuntamiento de Rentería. – Nº [34] (22 jul. 1999), p. 124-126. – OC. T. 9, p. 203-207